

**KULTÚRA, ÉRTÉKEK, NORMÁK,
SZOCIALIZÁCIÓ** |

FOGALMAK

- Kultúra:
 - elemei: anyagi (tárgyak), kognitív (tudás), normatív (normák, értékek)
 - pl. nyelv, vallás, művészetek, ismeretek
 - szubkultúra, kulturális pluralizmus, kulturális késés
- Normák: viselkedési szabályok, melyek megsértése szankcióval jár
 - társadalmanként és koronként eltérőek, változnak, ellentétben lehetnek egymással, egyéni szempontból károsak is lehetnek
- Értékek: kulturális alapelvek, amelyek kifejezik, hogy egy adott társadalomban mit tartanak jónak/rossznak
 - értékpárok
- Szocializáció: a társadalomba való beilleszkedés folyamata

VIZSGÁLATI MÓDSZEREK

1. Értékvizsgálat

- Rokeach- teszt – 2x18 érték fontossága; materiális és individuális értékek
- Inglehart – négytétéles kérdéssor a materiális és posztmateriális értékekről
- Kohn – gyermeknevelési stílusok
- Maslow – szükségletpiramis

2. Attitűd vizsgálat

- Bogardus skála – társadalmi távolság mérésére

3. Életminőség vizsgálat – jólét, elégedettség, boldogság

4. Művelődésszociológiai vizsgálatok – olvasás, tévézés

ELMÉLETEK

- A gazdasági alap és a kultúra kölcsönhatásai – Marx, Weber, Münch
- Értékek változása – tradicionális, modern, posztmodern
- A nevelés dilemmái – szigorú, engedékeny, laissez faire
- Az élet minőségének dimenziói – Maslow
- A szocializációs közegek – család, intézmények, kortársak, média

MAGYARORSZÁGI HELYZET

- A tradicionális értékek uralma.
 - Hankissék Rokeach-tesztjei (1978, 1982)
 - Magyar Háztartás Panel Inglehart kérdései (1994)
- A magyar társadalom meglehetősen elégedetlen jövedelmével, életszínvonalával és saját jövőbeni kilátásaival, ennél is elégedetlenebb az ország gazdasági helyzetével és az állampolgároknak a politikai döntésekbe való beleszólási lehetőségével, vagyis a demokrácia működésével, viszont meglehetősen elégedett munkájával, lakásával és lakókörnyezetével.
 - MHP (1992-1995)
- Alig olvasunk és Európában a második legtöbbet tévézők vagyunk (napi 5 óra).

MAGYARORSZÁGI HELYZET

- 2000 után látszik is némi elmozdulás az individualitás felé, a Rokeach-teszt mégis az értékvilág egyfajta stabilitására, a változás lassúságára utal
- 2000 után az empirikus vizsgálatok alapján azt emelhetjük ki, hogy az 1990-es évek végén szinte minden összetevőjét tekintve nőtt az elégedettség. Noha tapasztalható némi közeledés az egyes életterületek megítélésében, továbbra is maradtak lényeges különbségek: a felnőtt népesség tagjai szűk személyes környezetükkel (család, lakás, munka, egészség) elégedettek leginkább, legkevésbé pedig jövedelmeikkel és az országos ügyekkel („az állampolgárok politikai döntésekbe való beleszólásával”).
- A társadalmi, a családi és baráti kapcsolatok pozitív hatással vannak az élettől való elégedettségre, mérsékelni tudják az életminőség negatív komponensét, az aggodalmakat.